

Zagonetke i brojalice kao jezične aktivnosti u dječjem vrtiću

Kefelja, Danijela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:491534>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK U ČAKOVCU**

**DANIJELA KEFELJA
ZAVRŠNI RAD**

**ZAGONETKE I BROJALICE KAO JEZIČNE
AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU**

Čakovec, rujan 2020.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Danijela Kefelja

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Zagonetke i brojalice kao jezične aktivnosti u
dječjem vrtiću**

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Tamara Turza-Bogdan

Čakovec, rujan 2020.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	3
2. RAZVOJ GOVORA.....	4
3. FAZE RAZVOJA GOVORA	5
3.1. Prva faza razvoja	5
3.2. Druga faza razvoja.....	6
3.3. Treća faza razvoja.....	6
3.4. Četvrta faza razvoja.....	6
3.5. Faze razvoja govora od prve do šeste godine	7
4. VAŽNOST GOVORA U RAZVOJU DJETETA.....	7
5. KNJIŽEVNE VRSTE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI.....	9
6. BROJALICE	11
7. ZAGONETKE.....	15
8. PRAKTIČNI DIO – JEZIČNE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU.....	20
9. ZAKLJUČAK	28
10. LITERATURA:	29
11. KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA.....	30
12. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA.....	31

SADRŽAJ SLIKA:

Slika 1. Prvi primjer malešnice	10
Slika 2. Drugi primjer malešnice.....	10
Slika 3. Najpoznatije brojalice.....	13
Slika 4. Priprema ruku kod djevojčice.....	20
Slika 5. Vrtnja ruku kod djevojčice	20
Slika 6. Prikaz djevojčice s drugačijim položajem ruku.....	21
Slika 7. Prikaz položaja prstiju kod dječaka.....	22
Slika 8. Prikaz igre Okoš - bokoš	24

SAŽETAK

Dijete da bi se razvilo u socijalno kompetentnu osobu, treba poticati i usmjeravati od najranije dobi. Veliku ulogu u tome imaju odgojitelji i odgojiteljice u dječjim vrtićima. Dijete od malena razvija svoj govor, a zbog složenosti dječjeg govora kao procesa koji se odvija pod utjecajem brojnih čimbenika, razvoj govora moguć je isključivo u ljudskom okruženju. Govor ima vrlo važnu ulogu u životu djece jer bez njega ne bi bilo moguće igrati razne jezične igre, pričati priče, brojalice, zagonetke i sve što je zapravo vezano uz govor.

U svom radu prikazujem važnost govora kod djece s pripadajućim razvojnim fazama. Također, navodim važnost i primjere igara za razvoj fine motorike, a posebnu pažnju posvećujem brojalicama i zagonetkama. Brojalicama koje se smatraju jednim od najboljih i najvažnijih sredstava za poticanje govora kod djece koje pomažu kod razvoja njihovih emocija i govornog izražavanja. Također, zbog toga što se koriste kao uvod u neku igru koja je popraćena ugodnom atmosferom jer je poznato da je igra najvažnija djetetova aktivnost. Uz brojalice, u radu s djecom, koriste se razne zagonetke koje omogućuju djeci da nauče nešto novo i da spoznaju svijet mašte odnosno svijet oko sebe. Zbog toga, u ovom radu navedeni su brojni zanimljivi primjeri u kojima se dijete na šaljiv način upoznaje s osobinama životinja i stvari. Prikazano je i na koji način utječu brojalice i zagonetke na djetetovo razvijanje i upotpunjavanje samoga sebe.

Na samom kraju kroz praktični dio, navedeni su primjeri meni osobno zanimljivih zagonetki i brojalice koje sam provela u aktivnosti s djecom. Vidljive su ideje koje su djeca navela nakon same aktivnosti, jer cilj provođenja brojalice i zagonetka u svrhu ovog rada, bio je najviše kako bi se vidjelo koriste li djeca u današnje vrijeme brojalice i zagonetke i u kojoj mjeri. Iz njihovih primjera i reakcija na aktivnost, vidljivo je kako su djeca zainteresirana za isto jer i sama predlažu nove ideje. Zbog toga, provođenjem zagonetki i brojalice došlo je do zaključka da su djeci zagonetke i brojalice zanimljive te da ih koriste u svakodnevnom životu.

Ključne riječi: razvoj govora, jezične igre, brojalice, zagonetke

SUMMARY

Children should be encouraged and guided from an early age so that they would develop into a socially competent person. Teachers and educators in kindergartens take a leading role in this. A child develops his speech from an early age. Because of its complexity (a process that takes place under the influence of many factors), speech development is possible only in the human environment. Speech has a very important role in the lives of children –it would not be possible to play different language games, tell stories, nursery rhymes and riddles without it.

In this paper, I initially point out the importance of speech in children. Examples of games that develop fine motor skills are then mentioned, with special attention given to nursery rhymes and riddles. Nursery rhymes are considered one of the best and the most important means of stimulating speech in children. They help develop their emotions and speech expression. They are also used as an introduction to games, usually accompanied by a pleasant atmosphere. Riddles are also used when working with children. They allow children to learn something new and give them the possibility to talk about the world of imagination or the world around them. Therefore, this paper presents a number of interesting examples in which a child is introduced to the characteristics of animals and things in a humorous way. It is also shown how nursery rhymes and riddles affect a child's development and self-fulfillment.

Finally, in the practical part of this paper, I mention riddles and nursery rhymes that I find interesting and that were used in activities with children. The aim of this paper is to see if children use nursery rhymes and riddles and to what extent. Based on children's reactions and ideas they have afterwards, it is evident that they are greatly interested. Therefore, it is proven that children find riddles and nursery rhymes interesting and use them in everyday life.

Key words: speech development, language games, nursery rhymes, riddles

1. UVOD

„Ono što nas kao ljude najviše odaje, što odaje naš svjetonazor, naš odnos prema životu, svijetu i drugim ljudima, pa i naše vrijednosti upravo je naš govor, i to najčešće onaj kojega nismo svjesni.“ (Velički i Katarinčić, 2011, str 16)

Govor u kojemu se prenose razne informacije, stavovi, misli pa i vrijednosti. Upravo govor je preduvjet za razne kreativne jezične igre, priče, brojalice i zagonetke. Dječji govor se odvija pod utjecajem brojnih čimbenika. Rano djetinjstvo je najpovoljnije razdoblje za razvoj govora. Dijete u prosjeku ovlada jezikom do treće godine starosti. Dijete usvaja govor slušajući ga i govoreći, jer su govor i ruke povezani. Beba upoznaje svijet uz pomoć ruku i dodira i tako se dijete priprema za aktivan govor ističu Velički i Katarinčić (2011).

Prema Crnković i Težak (2002) dječja književnost je namijenjena djeci. Književne vrste s kojima se dijete susreće su slikovnice, bajke, basne, razni romani i druge. Slikovnica uvodi dijete u svijet književnosti. Tekst slikovnice je prilagođen djetetovoj sposobnosti razumijevanja poruke koju prenosi. Slikovnica je ujedno i sredstvo odgoja. Od slikovnice se dolazi do zahtjevnijih književnih vrsta, a to su zagonetke i brojalice.

Prema Miljević (2015) brojalice se smatraju jednim od najvažnijih sredstava za poticanje govora kod djece. Velički i Katarinčić (2011) ističu kako čitanje, slušanje i ponavljanje rimovanih pjesmica stvara novi rimovani završetak. Dijete također može samostalno stvarati jednostavne rimovane pjesmice ili brojalice. Peteh (1998) govori da su brojalice ritmične i melodične i zbog toga je taj oblik govora blizak djeci.

Kekez (1996) kaže kako su zagonetke mali usmeno-književni oblici s kojima su se ljudi susretali u usmenim, književnim, svadbenim, scenskim izvedbama. Korisne su za obogaćivanje rječnika i pravilan izgovor glasova.

2. RAZVOJ GOVORA

U današnje vrijeme kako Velički i Katarinčić (2011) ističu, ljudi su sve više suočeni s činjenicom da žive u svijetu u kojem su riječi izgubile svoju vrijednost jer nisu svjesni koliku snagu može imati izgovorena riječ. Zbog toga se riječi se sve više i više uzimaju zdravo za gotovo, ne uzimajući u obzir da je važno stvoriti poticajno okruženje za govor. „Govor je temelj ljudske komunikacije i značajan je za cjelokupan djetetov razvoj.“ (Velički i Katarinčić, 2011, str. 8)

Zbog složenosti dječjeg govora kao procesa koji se odvija pod utjecajem brojnih čimbenika Herljević i Posokhova (2007) ističu da je razvoj govora moguć isključivo u ljudskom okruženju koje je djetetu najprirodnije i najbliže kao što je to na primjer njegova obitelj. Peteh (1998) ističe kako je krik novorođena djeteta prvi izraz ljudskog govora. Smijehom i plaćom dijete izražava neverbalne komunikacije kojima izražava svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo.

Posokhova (2008) kaže da je rano djetinjstvo najpovoljnije razdoblje razvoja u kojem djeca mogu postići najveće mogućnosti osobito u području govora. S obzirom na to, Velički i Katarinčić (2011) su uočile da dijete u prosjeku ovlada jezikom do treće godine starosti. Kada se govorom obraćamo djetetu ono ima značajan utjecaj na njegov život, ali i na njegov razvoj. Govor potiče ili osiromašuje djetetov emocionalni i socijalni razvoj. Dijete se do svoje sedme godine života nalazi u vrlo senzibilnom razdoblju za usvajanje govora, a dio tog razdoblja je i tzv. kritičko razdoblje u razvoju govora u kojem su iznimno važni vanjski utjecaji.

Prema Posokhova (2008) s razvojem djeteta postupno se razvija i njegov govor. Kako dijete usvaja govor, bitno je raditi i na njegovom izgovoru. Prvi glasovi koji se mogu čuti da dijete izgovara su većinom nejasni i neodređeni, dok se s godinama izgovor djece usavršava. „Poticati govor djeteta, njegovati govor znači razumjeti zakonitosti njegova razvoja, ali i individualnost svakog djeteta, te u skladu s time stvoriti okruženje poticajno za govor.“ (Velički i Katarinčić, 2011, str. 6)

Posokhova (2008) preporučuje da roditelji trebaju razgovarati što više s bebom, pjevati uspavanke i izgovarati vesele dječje pjesmice. Novorođena beba ne razumije riječi, ali se tako stvara uvjet za razvoj i pospješuje sazrijevanje odgovarajućih dijelova mozga. Također, na taj se način ostvaruje poticanje razvoja govora. Beba je tijekom prve predverbalne faze posebno

osjetljiva na intonaciju pa treba pričati emotivno s bogatom intonacijom. Beba ne reagira na smislenost riječi već na intonaciju roditelja kojom joj se obraćaju.

Dijete od druge godine koristi 200 do 300 riječi dok od treće godine koristi već od 1500 do 2000 riječi. Svako dijete ima dva fonda riječi, a to su aktivan i pasivan fond riječi. Riječi koje dijete zna, ali ih ne upotrebljava u govoru spadaju u pasivan fond riječi. To su uglavnom riječi koje razumije, ali mu još nisu dostupne. Aktivan rječnik je suprotan pasivnom. Prema veličini aktivnog rječnika možemo procijeniti mentalni razvoj. Prema Peteh (1998) govor se uči dugo i on je proizvod glasova i glasovnih kombinacija. Pomoću govora stječemo znanja o ljudima i svijetu te je on bitno sredstvo komunikacije.

„U radu s predškolskom djecom treba razvijati sposobnost slušanja govora drugog. Govor roditelja ili odgajatelja, kao svojevrsni uzor, i razne govorne aktivnosti utjecat će na pravilan govor djece.“ (Peteh, 1998, str.11)

3. FAZE RAZVOJA GOVORA

Posokhova (2008) smatra da se govor počinje razvijati prvim danom života. Moguće je da se govor razvija i u majčinoj utrobi kada dijete sluša glas svoje majke. Dijete uči razlikovati glas svoje majke od ostalih glasova. Upravo zbog toga nam je jasno da se govor razvija slušanjem. U predverbalnom razdoblju prema Velički i Katarinčić (2011) razlikujemo nekoliko faza razvoja govora.

3.1. Prva faza razvoja

Velički i Katarinčić (2011) tvrde da prva faza razvoja govora traje od rođenja do 2. mjeseca starosti djeteta. Ona predstavlja fazu krika i refleksnog glasanja. U toj fazi pojavljuje se reakcija na ljudski govor u obliku slušne koncentracije kao i prvi socijalni osmijeh. Posokhova (2008) smatra kako beba nesvjesno pokreće govorne organe (usnice, jezik, glasnice i donju vilicu). Kada dijete ispušta krik, dominiraju zvukovi slični samoglasnicima. U prvoj fazi mozak beba uči potpuno kontrolirati slušanje i izgovor govora. Ovu fazu Škarić (1988) naziva fazom kričanja jer je prvo glasanje spontano i refleksno te je odraz djetetove ugone ili neugode.

3.2. Druga faza razvoja

Velički i Katarinčić (2011) navode da se druga faza razvoja govora naziva faza gukanja koja traje od 2. do 5. mjeseca, odnosno od 8. do 20 tjedna. Posokhova (2008) smatra da se od trećeg mjeseca razvija krik. Krik je izražajan i bogat te beba daje majci glasovne signale na različite načine. Beba majci šalje signale da je gladna, da je nešto smeta i boli, da je mokra. Krik se počinje smanjivati od 12. tjedna života. Nakon krika počinje se javljati početno gukanje.

Velički i Katarinčić (2011) vide kako je gukanje povezano s osjećajem ugone kroz koju dijete oponaša intonaciju odraslih, koje s vremenom postaju ritmičnije i složenije. Gukanjem se dijete otvara prema vanjskom svijetu u kojem uspostavlja slušnu kontrolu nad glasovima koje je spontano proizvelo najčešće uz pomoć samoglasnika, te to prelazi u komunikativno glasanje.

3.3. Treća faza razvoja

U trećoj fazi Velički i Katarinčić (2011) govore da se pojavljuju glasovne igre i brbljanje koje je popraćeno sve većim izgovorom suglasnika. U razdoblju od 4 odnosno 5 pa sve do 7,5 mjeseci djetetova razvoja, odnosno između 16. i 30 tjedna javlja se početno slogovno glasanje produljenih slogova kao na primjer baaa, maaa, taaa, koje kasnije uz ponavljanje slogova prelazi u slušnu kontrolu. Prema Posokhova (2008) to razdoblje je od iznimnog značenja u govornom razvoju. Dijete spaja odvojene glasove u glasovne sekvence i na temelju njih gradi govor.

3.4. Četvrta faza razvoja

Velički i Katarinčić (2011) ističu da od 5 odnosno 7,5 mjeseci sve do 12,5 mjeseci starosti djeteta, odnosno između 20. i 50. tjedna traje četvrta faza djetetova razvoja. U ovoj fazi dječje brbljanje slično glasovima govorne okoline.

Prema Posokhova (2008) brbljanje postaje socijalno. Dijete svojim brbljanjem pokušava privući pozornost odraslih osoba. Dijete spaja različite slogove i izgovara ih sa značenjem koje je važno za razumijevanje govora ističu Velički i Katarinčić (2011).

3.5. Faze razvoja govora od prve do šeste godine

U prvim godinama djetetova života počinju se javljati smislene riječi. Posokhova (2008) navodi da se kod djece javljaju dvije vrste rječnika, a to su aktivan i pasivan rječnik. Pasivan rječnik je rječnik u kojem se nalaze riječi koje dijete razumije, ali ih ne upotrebljava, dok u aktivan rječnik spadaju riječi koje dijete razumije i aktivno ih upotrebljava u svakodnevnom životu.

Do druge godine starosti, dijete će imati rječnik od pedesetak riječi. Uz vlastito ime počinje za sebe vezati „JA“, ali tek kao znak razumijevanja odvojenosti od okoline.

S tri godine dijete upotrebljava rečenice od tri ili više riječi koje mogu sadržavati sve vrste riječi. Škarić (1988) naglašava da dijete primjenjuje osnovna gramatička pravila koja su pokazatelj da je dijete svladalo osnovu materinskog jezika.

Velički i Katarinčić (2011) ukazuju da u razdoblju od treće do pete godine djetetova života, dijete ponavlja ritmički jezik i tako ga vježba. Samoglasnike i suglasnike uči izgovarati čisto i jasno te ih povezuje i vježba tehniku i govor. Također, kako navode Herljević i Posokhova (2007) djeca vole igre zanimljivog sadržaja kroz koje izvode različite pokrete i ritam koji im se sviđa. Na takav način spontano uče, lakše ponavljaju jednostavne i ritmične pjesme koje im pomažu kod pravilnog izgovora, naglaska, intonacije i ritma. Dijete jezik ne uči, ono ga usvaja te možemo reći da se materinski jezik razvija unutar djetetova organizma.

Dijete u šestoj godini života upotrebljava gotovo sve vrste riječi, ali razvoj govora tu ne prestaje. Dijete razumije brojne riječi koje koristi u svom svakodnevnom životu, ali i dalje razvija svoj govor i bogati rječnik.

4. VAŽNOST GOVORA U RAZVOJU DJETETA

Posokhova (2008) je uočila kako slogovno glasanje postaje bogatije nakon 8.-9.mjeseci jer dojenče počinje spajati različite slogove. Dojenče izgovara različite slogove sa značenjem (npr. „pa-pa“ koje je popraćeno mahanjem ručica na odlasku). Prilikom razvoja komunikacije mogu se pojaviti brojni problemi koji koče razvoj govora. Rano odvajanje od roditelja i nedostatak predmetne komunikacije mogu ozbiljno kočiti razvoj govora kod dojenčadi.

Socijalna povratna sprega prema Škarić (1988) je važna u usvajanju govora. Kod izgovaranja rečenica, dijete gleda reakciju okoline (hoće li ih prihvatiti ili ne). Djeca tako uče govoriti, govore, ali i slušaju.

Velički i Katarinčić (2011) ističu važnost usvajanja govora kroz igru uz ponavljanje stihova i korištenja onomatopeje. Kroz igru djeca često sama stvaraju besmislene stihove odnosno riječi koje međusobno nisu povezane u neku smislenu cjelinu pa tako mogu nastati brojne brojalice kao na primjer brojalice: En-ten-tini. Važna faza u djetinjstvu je usvajanje govora uz igru. Kada su djeca mala oni samo stvaraju besmislene stihove te tako jezik postaje njihova igračka.

Govor je svuda oko nas i upravo ga zbog toga gotovo i ne primjećujemo. Međutim za dobru komunikaciju s drugim ljudima odnosno s našom okolinom potreban je govor jer kroz njega izražavamo vlastite misli i osjećaje. Kroz razgovor s djecom u svakom trenutku prenosimo svoje stavove i vrijednosti. Preduvjet je za razvoj mišljenja i socijalizaciju, a kasnije za čitanje i pisanje u predškolskom razdoblju. Da bi se to uspješno realiziralo u korist djece, potrebni su im dobri govorni uzori. Baš kako su se nekad djeci pričale razne priče, bajke, brojalice, tapšalice i razne druge kreativne jezične igre, takvo iskustvo treba i danas djetetu približiti jer slušanjem takvog sadržaja će se moći lakše i smisljeno izraziti. Prilikom približavanja raznog sadržaja djetetu, važno je obratiti pažnju na njegov razvoj. Mala djeca uživati će u tapšalicama i raznim igrama povezanim s dodirom. Kasnije će uživati u igri prstima, a dalje kako će dijete rasti, stihovi će biti sve duži i zahtjevniji jer će tako kod djece poticati sposobnost koncentracije i voditi prema kraćim pričama i igrama uloga u kojima će djeca moći sudjelovati i jezično, odnosno govorno se izraziti.

Dijete usvaja govor slušajući ga i govoreći uz pomoć osjetila za sluh i govornih organa. Govor i ruke su povezani. Ruke su neprestano aktivne. Pomoću ruku osoba komunicira s ostatkom svijeta. Ruke povezuju sensoriku i motoriku. Beba upoznaje svijet uz pomoć ruku i dodira (pr. učenje pisanja – vid daje informacije o tijeku pisanja). Dijete se tako priprema za aktivan govor. Slikovit govor odraslih od velikog je značaja za zdrav razvoj djeteta. To je najlakše postići tako da s vremena na vrijeme sami oslušujemo slike koje se skrivaju u svakoj riječi: -pro-svijetliti, znati-željan, vjero-dostojan, prazno-vjeran...

5. KNJIŽEVNE VRSTE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI

Dječja književnost je namijenjena djeci. Obuhvaća djela koja po formi i tematici odgovaraju dječjem uzrastu. U dječjoj književnosti postoji podjela na vrste i podvrste. Glavne dječje vrste su: slikovnica, dječja poezija, priča i dječji roman. U skupinu vrsta koje primarno nisu namijenjene djeci Crnković i Težak (2002) ubrajaju basne, pustolovni roman, roman o životinjama, povijesni roman, putopise, znanstvenu fantastiku i biografska djela.

Velički i Katarinčić (2011) ističu kako je slikovnica vrlo značajna za najmanju djecu i ima je puno u dječjoj književnosti. Umjetnički oblikovana i dobro napisana slikovnica pozitivno će djelovati na djetetov misaoni i govorni razvoj. Slikovnice je najbolje čitati tako da dijete i odrasli istodobno gledaju u tekst i slike jer slušanje i sudjelovanje ima važnu ulogu u djetetovom razvoju govora.

Prema Solar (2005) bajka je književna vrsta u kojoj se čudesno isprepliće sa zbiljskim. Riječ bajka dolazi od glagola bajati što znači čarati, vraćati. U bajci se isprepliće prirodno i natprirodno, stvarno i nestvarno, moguće i nemoguće. Brojni poznati pisci proslavili su se upravo bajkama. Braća Grimm su napisala „Pepeljuga“ i „Snjeguljica“, Hans Christian Andersen kojeg se ujedno naziva i ocem dječje književnosti poznat je po bajci „Kresivo“, Ivana Brlić Mažuranić, hrvatski Andersen autorica je poznate bajke „Šuma Striborova“. (Posjećeno dana 1. rujna 2020. godine na mrežnoj stranici: <https://shop.skolskaknjiga.hr/najljepse-bajke-svijeta.html>)

Najčešća vrsta dječje književnosti je dječja priča. Dječja priča se najprije javljala u časopisima za djecu. Dječja priča može prikazivati fantastične svjetove. Najčešće se prikazuje lik dječjeg uzrasta s kojim se čitatelj može usporediti.

Veliku važnost ima i poezija. Prema Solar (2005) poezijom se smatraju književna djela pisana u stihovima bilo da je riječ o vezanom ili o slobodnom stihu. U poeziji se naglasak stavlja na riječi odnosno njihovu vrijednost, a ne samo na ono što znače. Osnovna osobina poezije je ritam. Pomoću ritma i rime djeluje na čovjeka i njegove osjećaje.

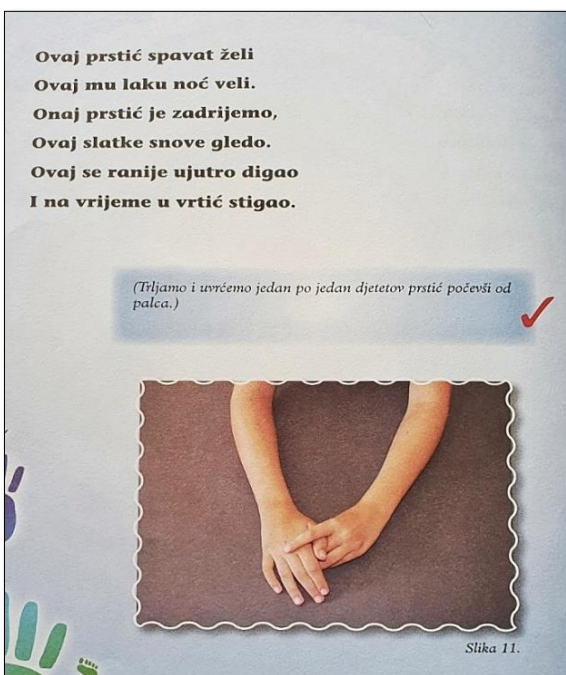
Velički i Katarinčić (2011) važnu ulogu pridaju malešnicama. Malešnice su prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće. „Nastaju prilikom susreta roditelja i djece, povezuju se s igrom u kojoj dijete aktivno sudjeluje te uključuju i riječi i pokret.“ (Velički i Katarinčić, 2011, str.24.) Vinko Žganec skupio je malešnice u knjigama Hrvatske pučke popijevke iz Međimurja; Hrvatske narodne popijevke iz Koprivnice i okolice; Narodne popijevke Hrvatskog zagorja, sve

u sklopu Zbornika jugoslavenskih narodnih popijevaka. Književni naziv malešnice predložio je Milan Crnković. Ivan Klarić malešnicama daje naziv sanatlice.

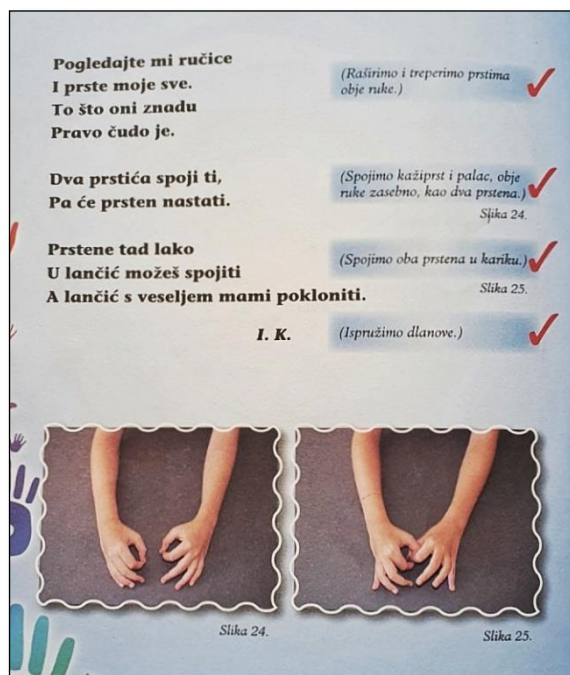
Podvrste malešnica koje se spominju su: uspavanke, brojalice, razbrajalice, nabrajalice, rugalice, zagonetke, tepalice i brojne druge.. Friedrich Fröbel veliku važnost pridaje igrama prstima u malešnicama. Bitno je poticati finu motoriku koja je usko povezana s predpisačkim i predčitačkim vještinama. Kada se djeca igraju prstima to im omogućuje povezivanje raznih osjetilnih sustava. Igre prstima su važne za koordinaciju lijeve i desne polovice tijela. One također potiče bolju koordinaciju lijeve i desne moždane polutke.

“Malešnice zahtijevaju promišljeno i ciljano korištenje govornih oblika koji su sadržani u stihovima. To se odnosi na sve vrednote govorenoga jezika: intonaciju, ritam, tempo, pauze. Djeca tako koriste različite modulacije glasa. Pamte redoslijed, bogate rječnik,...” (Velički i Katarinčić, 2011, str.27.)

U nastavku na slikama 1. i 2. su prikazani primjeri malešnica koji su po mom mišljenju najzanimljiviji.



Slika 1. Prvi primjer malešnice



Slika 2. Drugi primjer malešnice

Slika 1. Prikazuje primjer malešnice uz pomoć koje se može razvijati fina motorika te koja je prikladna za igru ujutro kad djecu stignu u vrtić (Velički i Katarinčić, 2011, str. 54).

Slika 2. Prikazuje primjer malešnice u kojoj dijete vježba finu motoriku uz pomoć i suradnju odgojitelja (Velički i Katarinčić, 2011, str. 72).

6. BROJALICE

Prema Miljević (2015) brojalice se smatraju jednim od najboljih i najvažnijih sredstava za poticanje govora kod djece. Pomažu kod razvoja njihovih emocija i govornog izražavanja. Dijete se već u najranijoj dobi susreće s govorom i brojalicama. Djeca ih vole od najranije dobi jer su zanimljive i zabavne. Lako se pamte i melodične su. Smišljaju se i prenose usmenim putem s generacije na generaciju.

Peteh (1998) govori da je govor jedna od najvažnijih stavki kod razvoja djece vrtićke dobi. Razvoju govora pridonose govorni sadržaji koje nazivamo brojalice, pitalice, zagonetke, brzalice. Čudina-Obradović (2008) ističe da je za djetetov razvoj važna njegova okolina i poticaji koji dolaze iz nje. S obzirom na to, djetetu treba ponuditi razne, zanimljive poticaje kako bi ono moglo istraživati. Također, dijete se u svojoj okolini treba osjećati sigurno i voljeno, treba ga grliti, pjevati mu, pričati razne priče i čitati slikovnice.

“Dijete će slušanjem obogaćivati i širiti razumijevanje i govor, jer će čestim ponavljanjem i zaključivanjem iz cjelokupnog sadržaja priče spoznavati značenje mnogih novih riječi i pojmova.” (Mira Čudina-Obradović, 2008, str. 50)

Velički i Katarinčić (2011) misle da djetetu treba postavljati poticajna pitanja koja ga potiču na samostalno izražavanje. Važno je postavljati pitanja koja podrazumijevaju neku radnju ili svrhu poput: “Što radi biće?” ili “Za što služi predmet?”. Također, važno je da se izbjegavaju pitanja koja traže “da” ili “ne” odgovor ili pokazivanje slike. Roditelj djetetov odgovor ne smije ispravljati, već nakon njegova pogrešnog odgovora reći ispravan odgovor. Čitanje treba biti zabavno baš poput igre u kojoj djeca uživaju.

Čitanje, slušanje i ponavljanje rimovanih pjesmica u kojima dijete pamti rimu, stvara novi rimovani završetak ili nadopunjuje stihove rimom iznimno su korisni za daljnji razvoj djeteta. Dijete također može samostalno stvarati jednostavne rimovane pjesmice ili brojalice.

Peteh (1998) napominje da su brojalice poseban oblik govora koji je djeci blizak zbog ritmičnosti i šaljivosti. Brojalice su kratke ritmične i melodične pjesmice. Taj govorni oblik treba cijelo vrijeme razvijati i nadopunjavati. Brojalice djecu vesele i pomažu im kod izražavanja. Najviše pomažu u vježbanju pravilnog izgovora, bogaćenju rječnika, točnosti izražavanja, buđenju interesa za knjigu i učenju slušanja drugih ljudi. Kako bi odgojitelj pomogao djeci kod razvoja govornih vještina bitno je poznavati njihove razvojne govorne mogućnosti. Govor se uči i put do pravilnog govora je dug.

Kroz brojalice djeca se ujedno i igraju. Odlučuju tko će loviti, žmiriti, nešto smisliti, započeti igru i brojne druge. Brojalice postoje od davnina, a žive još i danas. Brojalice su značajne za razvoj govora jer potiču govornu aktivnost, bogate rječnik i smanjuju govorne smetnje. Motiviraju djecu na kreativne govorne igre prema vlastitom interesu.

Tekst brojalice treba naučiti pa pridonose razvitku pamćenja. Samim time razvija se slušna percepcija, smisao za lijepo i pozitivne emocije. Budi se interes za igre riječima. Također, brojalicama se potiče govorna kreativnost. Nadograđuje se stari tekst, izmišlja se novi tekst, a poticaj može biti neposredna stvarnost ili konkretni primjeri. Na primjer, zanimljiva je brojalice Jedan, dva, tri, to mi reci ti! Tu brojalicu djeca mogu nadopuniti raznim primjerima kao što su: Jedan, dva, tri, to pospremi ti!, Jedan, dva, tri, sada loviš ti!, Jedan, dva, tri, vani si ti!,...

Bitno je spomenuti kako brojalice razvijaju kako ritam tako i pokret. Kod ovog primjera mogu se koristiti razni instrumenti poput udaraljki, zvečki i bubnjeva. Ritam se može izvoditi i pucketanjem prstima, tapšanjem po koljenima i ramenima. Ritmom se razvijaju ujedno sluh i motorika. Ako je odgojitelj dovoljno maštovit, brojalice može koristiti kao uvod u neku aktivnost i stvoriti ugodno raspoloženje. Brojalice su često praćene glazbom i dječjim instrumentima. Razlikujemo ih prema melodičnosti, duljini, ritmu, raspoloženju i prostoru. U nastavku na slici 3. prikazani su primjeri najpoznatijih brojalice prema Peteh (1998).

S verbalnim smislom riječi ili racionalne brojalice:

Iš' o medo u dućan,
nije rek'o "Dobar dan!"
Idi medo van,
nisi rek'o "Dobar dan!"

S neverbalnim smislom - iracionalne:

Engele, bengele,
baku ci,
čići, mići, čomborići,
čika, čoka, na tri žboka,
bija baja buf!

Pjesmice kojima je struktura slična brojalicama:

Igrali se miši
na proljetnoj kiši.
Odjednom se mali
nekud razbježali.
Jer u igri - jao!
netko reče: "Mrnjao!"
(Miroslav Kovačević)

Slika 3. Najpoznatije brojalice

Slika 3. Prikazuje primjer najpoznatijih brojlica. (Peteh, 1998, str.15)

Poznati autori dječjih brojlica i pjesmica su: Zvonimir Balog, Nada Zidar, Ivan Filipović, Zlata Kolarić Kišur, Miroslav Dolenc, Stanislav Feminić, Viktor Cvitan i brojni drugi. Peteh (1998) navodi kako je u ispitivanju studenata provedenom 1991. godine o sjećanju na brojalice iz djetinjstva navedeno nekoliko brojlica kojih se studenti sjećaju. Brojalice kojih se studenti najviše sjećaju su sljedeće:

En ten tini
En, ten, tini,
sava raka tini,
sava raka tika taka,
bija baja buf.

Eci peci pec
Eci peci pec,
ti si mali zec,
a ja mala vjeverica,
eci peci pec.

Pliva patka preko Save

Pliva patka preko Save,
nosi pismo preko glave,
u tom pismu piše,
ne volim te više!

Iš'o medo u dućan

Iš'o medo u dućan,
nije rek'o "Dobar dan!"
Idi medo van,
nisi rek'o "Dobar dan!"

Ide medo u dućan

Ide medo u dućan,
nije rek'o "Dobar dan!"
Već je rek'o "Dobro veče!"
nakloni se, pa uteče.

En den dore

En den dore,
duboko je more,
a u moru kit,
sad smo lijepo kvit!

Okoš, bokoš

Okoš, bokoš, pita kokoš
kol'ko kume, tebi treba jaja?
Okoš, bokoš, skoči kokoš,
pita Baja, kol'ko tebi treba jaja?

Ekete, bekete

Ekete, bekete, slikali sa,
ekete, bekete ba!

"Naročita dobrobit brojalica je u opisivanju, oblikovanju, artikulaciji i pravilnom izgovoru glasova." (Miljević, 2015:50)

Miljević (2015) ističe da se velik broj stihova koristi za razvoj govora i jezika. Ritam, rima i intonacija stvaraju senzoričku ugodu kod djece. Senzorička ugodu koje se stvara zapravo otvara djeci "vrata pažnje". Nепrestanim slušanjem i usvajanjem dijete počinje razumijevati i koristiti govor brže i lakše.

Peteh (1998) ističe kako se brojalice koriste u funkciji igre. Najčešće se koriste na početku neke određene igre te s njom dijete određuje kada će započeti igra.

Zanimljivija je brojalica "Tramvaj juri ulicom" jer se može povezati s igrom Tramvaj. Po prostoru u kojem se djeca nalaze, razmjesti se nekoliko stolica koje simboliziraju tramvajske postaje. Na svakoj stolici se nalazi oznaka (zastavica, naljepnica, traka u boji i sl.) te se raspoređi po dvoje ili troje djece uz stolice. Brojalicom odgojitelj određuje vozača koji ima zvončić. Kad

vozač pozvoni, tramvaj kreće, a djeca izgovaraju brojalicu. Cilj igre je da se ulazi i izlazi na svakoj postaji te kada se dođe do zadnje postaje djeca će naučiti brojalicu.

Tramvaj

Tramvaj juri ulicom,
dedek puši lulicu,
prva kuća, prvi broj,
tu stanuje dedek moj.

7. ZAGONETKE

Videk (2000) kaže kako su zagonetke vrste pjesama koje su nastala u usmenom narodnom stvaralaštvu. Lako se prenose i pamte zbog naglašene rime i kratkoće. Kekez (1996) kaže kako su zagonetke mali usmeno-književni oblici. Nekad davno koristile su se u inicijacijskim obredima u kojima se provjeravala intelektualna zrelost mladih ljudi koji su se uvodili u svijet odraslih. Sa zagonetkama su se ljudi susretali u usmenim, književnim, svadbenim, scenskim izvedbama. Kako bi mladenac došao po mladu, morao je odgovarati na zagonetna pitanja. U suprotnom ga ne bi propustili do mlade. U srednjovjekovnim tekstovima zagonetka funkcionira tako da se njima provjeravaju intelektualne sposobnosti mladeži i vježba se pronicavost i domišljatost.

Videk (2000) ističe kako zagonetke imaju odgojnu vrijednost. Dijete se na veseo i šaljiv način upoznaje s osobinama životinja i stvari. Tako se obogaćuje djetetov spoznajni svijet. Korisne su također za obogaćivanje rječnika i pravilan izgovor glasova. Zagonetke su maštovite i poticajne te pomažu djetetu spoznati svijet mašte.

Prema Solar (2005) zagonetke su poseban oblik postavljanja pitanja koja neposredno navode skrivene, neobične ili viđene osobine nekog predmeta ili osobe. Očekuje se brz, jasan i nedvosmislen odgovor. Zagonetke su pisane tako da se namjerno skriva pravi odgovor, a porijeklo je u mitskom ispitivanju pripadnosti pojedinih članova kolektiva. Da bi se zagonetka razumjela, potrebno je poznavati kontekst u kojem se ona postavlja.

Videk (2000) govori kako su zagonetke skrivena ili dvosmislena značenja. Izriču se u obliku igre riječima. Zabilježene su u svim kulturama svijeta te su stoga puno doprinijele usmenoj ili folklornoj tradiciji. Jednostavniji su umjetnički oblici književnosti. Pitanje se postavlja tako da upućuje na nešto drugo od točnog odgovora. Odgonetnuti zagonetku znači razumjeti metaforu. Zagonetka zapravo znači ispitivanje intelektualne zrelosti ispitanika. Zagonetke se mogu podijeliti na opisne zagonetke i zagonetke pitalice. (Posjećeno dana 19. kolovoza 2020. godine na mrežnoj stranici: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=66672>)

Kekez (1996) ističe da kada su u pitanju zagonetke, često ne znamo odgovore na njih. Odgovori su često jednostavniji nego što mislimo. Također, odgovori su puno zanimljiviji nego što očekujemo. Feldman (2009) je nakon dva desetljeća koliko se susretao sa zagonetkama shvatio da se neki odgovori mijenjaju. Pojavljuju se rezultati znanstvenih istraživanja koji daju nove odgovore na već poznate zagonetke.

Videk (2003) u knjizi “Zagonetna abeceda” navodi nekoliko primjera zagonetki kroz koju djeca upoznaju sva slova abecede jer je za svako slovo navedena jedna zagonetka. U nastavku slijedi nekoliko zanimljivih primjera takvih zagonetki.

U trbuhu mi

perje spava.

Na meni ti

leži glava.

(ODGOVOR: JASTUK)

Plovi preko

mora, oceana.

Voli duga

putovanja.

Kroz valove

put si stvara,

dom je svih mornara.

(ODGOVOR: BROD)

*Tanka sam
i bodem.
Kroz uši mi
konac vuku,
pa te obuku u
djelo mojih ruku.
(ODGOVOR: IGLA)*

*Sa zemlje se
u tren dižem.
U daleke zemlje
stižem.
Brži sam od
ptice svake.
Nosim ljude
kroz oblake.
(ODGOVOR: AVION)*

*Trčalica,
skakalica.
Lješnjak mi
poslastica.
Kitnjasta repa,
ljupka i lijepa.
Na drvetu
mi kućica,
skrivena dupljica.
(ODGOVOR: VJEVERICA)*

*Ne dam ti mira.
Zujanje te moje
živcira.
Ljutit me tjeraš,
ali ne odem
dok te ne ubodem.*
(ODGOVOR: KOMARAC)

Ujedno tako i Halovanić (1995) u svojoj knjizi “Smicalice pitalice” navodi zagonetke odnosno smicalice pitalice u kojima treba odgonetnuti o čemu se radi ili pak nadopuniti rimovani završetak pitalice. Slijedi nekoliko primjera takvih pitalica.

*Stvorenje sam sa tri oka,
gledam djecu sa visoka.
Svako oko druge boje.
Čas svi jure - čas svi stoje!*

(ODGOVOR: SEMAFOR)

*Imam vrat, vitak, dug,
brstim krošnje sve u krug.
Lava gledam ispod oka,
a hijenu sa visoka.*

(ODGOVOR: ŽIRAFI)

*Volim kišu, volim vodu,
al' ne volim pticu rodu.
Kad je vode puna graba,
Vedro pjeva svaka _ _ _ _.
(ODGOVOR: ŽABA)*

*Meni igle puno znače
opasan sam za kupače.
Kad me vidiš, odmah bjež,
Ja se zovem morski _ _ _.
(ODGOVOR: JEŽ)*

8. PRAKTIČNI DIO – JEZIČNE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU

U dječjem vrtiću “Potočić” provodila se aktivnost u svrhu izrade završnog rada u kojoj je sudjelovalo dvanaestero djece različite životne dobi. U radu s djecom, koristile su se razne jezične igre koje uključuju igre rukama, brojalice i zagonetke. S obzirom da je razvoj govora usko vezan uz razvoj fine motorike, provele su se tri igre prstima kao poticaj za govor prema Velički, V. i Katarinčić I. (2011) preuzete iz knjige “Stihovi u pokretu”.

Motala, motala vunicu

Na tu malu ručicu,

Kad ju je namotala

onda ju je odmatala,

odmatala,

odmatala...



Slika 4. Priprema ruku kod djevojčice



Slika 5. Vrtnja ruku kod djevojčice

Slika 4. Prikazuje djevojčicu koja kako priprema položaj ruku za igru rukama.

Slika 5. Prikazuje djevojčicu kako vrti jednu ruku oko druge ruke, baš kao da mota vunu.

*Ovaj prstić spavat želi
Ovaj mu laku noć veli.
Onaj prstić je zadrijemo,
Ovaj slatke snove gleda.
Ovaj se ranije ujutro digao
I na vrijeme u vrtić stigao.*



Slika 6. Prikaz djevojčice s drugačijim položajem ruku

Slika 6. prikazuje kako dijete pokazuje i vrti kažiprst na: "Ovaj mu laku noć veli".

Nakon odigrane igre rukama, djeca su samostalno krenula izgovarati pjesmicu koju oni znaju. Pjesmica je vrlo slična pjesmici koja se provodila u aktivnosti. A pjesmica koju sam zabilježila glasi ovako:

*Ovaj čovječuljak spava,
a ovaj čovječuljak kaže laku noć.
Ovaj čovječuljak je znatiželjan i gleda snove
a ovaj se probudio
i krenuo u vrtić.*



Slika 7. Prikaz položaja prstiju kod dječaka

Slika 7. prikazuje dječakov položaj prstiju na “Ovaj prstić je zadrijemao”.

*Križ, kraž,
Matijaš,
Pikec,
Lakec-
Poć, poć, poć!*

Primjer kako djeca koriste ovu igru za poticanje razvoja fine motorike:

*Kriš, kraš,
Matijaš,
Kaj mi daš!
Kruha,
Mlijeka-
Još, još, još!*

Također, provele su se četiri brojalice. Brojalicu "Okoš-bokoš" odabrala sam kao brojalicu koju sam uvijek rado igrala u svom djetinjstvu. Ujedno tako, odlično se nadovezuje kao nastavak na igre prstima jer se igra rukama. Pri samom izvođenju brojalice djeca su je znala pa smo odmah odigrali nekoliko puta uz veselo ponavljanje brojalice.

Opis igre: Igru može igrati dvoje ili više igrača. Za ovu igru sva djeca koja sudjeluju stisnu šake i stave ih ispred sebe. Jedan igrač krene i lupa svojom šakom po šakama svih igrača uz izgovaranje brojalice:

*Bum!
Okoš bokoš
Prdne kokoš.
Pita Paja
Kol'ko tebi treba jaja?
(dijete na kojem je stala brojalice odgovara npr. „4“)
Bum, 1, 2, 3, 4.*

Igra počinje od svoje brade (na “Bum”). Na kome se brojica zaustavi, taj mora odgovoriti koliko mu jaja treba. Brojač opet kreće brojati onoliko puta koliki je broj izgovoren i to tako da šakom opet kreće od brade. Kad dođe do tog broja, ono dijete na kojem je stala brojica makne jednu ruku. Kad makne obje ruke, dijete ispada iz igre.



Slika 8. Prikaz igre Okoš - bokoš

Slika 8. Prikazuje položaj ruku djece u igri Okoš – bokoš.

Provodile su i druge brojalice, od kojih je brojatica “Eci, peci, pec” najpopularnija kod djece.

*Eci, peci, pec,
ti si mali zec,
a ja mala vjeverica,
eci, peci, pec.*

Također, brojatica “Ide maca oko tebe” koja je popularna kod djece, provodila se uz igru.

*Ide maca oko tebe
pazi da te ne ogrebe
čuvaj Mijo rep
da ne budeš slijep
ako budeš slijep
otpast će ti rep!*

Brojatica “Iš, iš, iš” djeci nije bila poznata, no samo nakon nekoliko ponavljanja djeca su je s lakoćom savladala.

*Iš, iš, iš, ja sam mali miš,
ti si moja mica maca,
Bjež u rupu miš!*

Djeca su sama predlagala nove ideje za brojalice pa je tako od brojalice:

*1, 2, 3,
to mi reci ti.*

Primjeri brojalica koje su djeca samostalno navele kao primjer:

1, 2, 3,

kolač ispeci ti. KATJA (4,5)

1, 2, 3,

ulovi me ti. IVAN (5)

1, 2, 3,

sad brojiš ti. SEBASTIJAN (5,5)

U aktivnosti s djecom provele su se i zagonetke. Zagonetke su se provodile tako da dijete koje je pogodilo rješenje zagonetke, brojalicom po vlastitom izboru odabere dijete koje dobije jedan zadatak. Na primjer, kada je rješenje zagonetke “Zeko”, dijete na koje je brojalica odabrala dobije zadatak da skače poput zeca ili ako je na primjer rješenje zagonetke “Sova”, djetetov zadatak je glasati se poput sove. U nastavku se nalaze zagonetke koje su se koristile u aktivnosti, preuzete su sa web stranice “Pjesmice za djecu” (<http://www.pjesmicezadjecu.com/zagonetke-za-djecu-dp1.html>):

1. Dugi kljun i duge noge,
hranu traži pored vode. (RODA)

2. Voli kruške, voli med,
kao djeca sladoled.
Kažu brunda, samo brunda...
Pred zimu zaključa stan
i spava zimski san. (MEDO)

3. Nit je riba,
nit je ptica.
Mrkva mu je poslastica.
Ima krzno meko,
a zovu ga (ZEKO)

4. Zujalica, vrijednica,
kuća joj je košnica. (PČELA)

5. Malen sam i volim sir.
A bojim se mačke.
Krzno mi je kao pliš,
pogodite. Ja sam ... (MIŠ)

6. Velike ima oči,
lovi rado baš po noći,
poslije svakog dobrog lova,
spavat ide ... (SOVA)

Provođenjem igara za razvoj fine motorike i jezičnih igara moglo se primijetiti da ih djeca koriste te da su zainteresirana za njih. U grupi djece s kojom se provodila aktivnost, djeca nisu imala poteškoće s istim. Uz igranje na ovakav način, djeca su navela da igraju i razne druge jezične igre poput igre "Pokvareni telefon", "Kaladont", "Na slovo, na slovo" i dr.

9. ZAKLJUČAK

Da bi se govor pravilno razvio potrebno je imati poticajnu okolinu koju ne čine samo djetetovi roditelji već ju čine i djetetovi odgojitelji u vrtiću jer kada dijete krene u vrtić, većinu svog vremena provodi upravo s njima. Također, osim s roditeljima i odgojiteljima, važna je i djetetova interakcija s njegovim vršnjacima isto kao i okolina u kojem dijete svoje slobodno vrijeme provodi kod kuće.

Prilikom provođenja aktivnosti u dječjem vrtiću, moglo se primijetiti da djeca u svojoj svakodnevici koriste igre za razvoj fine motorike isto kao i brojalice i zagonetke. Djeca kroz igru uče nove stvari, dolaze do novih ideja i razvijaju maštu. Prilikom korištenja novih brojatica koja djeci nisu poznate, vidljivo je kako djeca bez velikih poteškoća usvajaju nove brojalice. Nakon provođenja brojatica na zabavan i jednostavan način, kod djece se javlja želja i za kreiranjem vlastite brojalice koju će primjenjivati u svojim igrama. Iz toga je vidljivo da su još uvijek ritmične igre riječima zanimljive djeci u njihovoj igri bez obzira na današnje vrijeme u kojem je djeci tehnologija lako dostupna i za kojom se lako poseže. Smatram da se ovakve igre trebaju što češće primjenjivati u radi s djecom jer kroz njih djeca uvijek mogu nešto novo naučiti, a da to rade na zabavan način kroz igru koja je i najvažnija djetetova aktivnost.

10. LITERATURA:

1. Crnković, M. i Težak, D. (2002), Povijest hrvatske dječje književnosti od pžočetaka do 1955. godine. Zagreb: Znanje
2. Čudina-Obradović, M. (2008), Igrom do čitanja. Zagreb: Školska knjiga
3. Halovanić, V. (1997), Zagonetke brzopletke. Duga Resa: Halovanić
4. Herljević, I. i Posokhova, I. (2007), Govor-ritam-pokret. Zagreb: Ostvarenje
5. Kekez, J. (1996), Poslovice, zagonetke i govornički oblici. Zagreb: Matica Hrvatska
6. Miljević, S. (2015) Brojalice u funkciji razvoja govora i govornog izražavanja. Naša škola, časopis za teoriju i praksu vaspitanja i obrazovanja, Vol. 76., No.1., str. 37-53.
7. Peteh, M. Zlatno doba brojalice. Zagreb: Alinea, 1998
8. Posokhova, I. (2008), Razvoj govora i prevencija govorenih poremećaja u djece. Zagreb: Ostvarenje
9. Solar, M. (2005), Teorija književnosti. Zagreb: Školska knjiga
10. Škarić, I. (1988), Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje. Zagreb: Mladost
11. Videk, N. (2000), Pitalice pjevalice. Zagreb: ABC naklada
12. Velički, V. & Katarinčić, I. (2011), Stihovi u pokretu. Zagreb: Alfa

WEB STRANICE:

1. Enciklopedija.hr. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=66672> (Preuzeto 19. kolovoza 2020. godine.)
2. Školska knjiga <https://shop.skolskajniga.hr/najljepse-bajke-svijeta.html> (Preuzeto 1. rujna 2020. godine)
3. Pjesmice za djecu <http://www.pjesmicezadjecu.com/zagonetke-za-djecu-dp1.html> (Preuzeto 3. rujna 2020. godine)

11.KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA

Moje ime je Danijela Kefelja. Rođena sam 21.04.1998. godine u Varaždinu. Odrasla sam u općini, u selu Jalžabet. Prva četiri razreda osnovne škole završila sam u osnovnoj školi “Petar Zrinski” u Jalžabetu. Nakon osnovne škole upisala sam smjer “Ekonomska gimnazija” na Gospodarskoj školi u Varaždinu. Prilikom upisa u srednju školu još uvijek nisam točno znala što bih željela raditi u životu, no kako sam gajila ljubav prema djeci još iz djetinjstva, odlučila sam upisati Rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Čakovcu. Kroz sve tri godina dobila sam puno znanja koja će sigurno koristiti u mom budućem zvanju jer kroz praksu sam shvatila da je upravo to što sam upisala, ono što želim raditi i u čemu doista uživam. Zbog toga nije mi nimalo žao što ekonomiju zamijenila tako da postanem odgojiteljica.

12. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Danijela Kefelja izjavljujem da sam ovaj završni rad na temu “*Zagonetke i brojalice kao jezične aktivnosti u dječjem vrtiću*” napisala samostalno, uz pomoć svog mentora i potrebne literature, na temelju kojeg sam stekla kroz svoje fakultetsko obrazovanje.

Potpis: _____